

Časovaná bomba v hlave dotikala

Monika rada hrala na klavír a čítala knižky. Žila pokojným životom. Až na nejaké to plávanie sa nevenovala športu. Zvykla darovať krv. Študovala andragogiku. Rok pred promóciou ju zaskočila krutá správa. Náhle jej zomrela dvadsaťtriročná spolužiačka. Diagnóza: prasknutá mozgová cieva. Dlho sa z toho nevedela spamätať.

V novembri minulého roka sa dala do reči so stálou zákaznicou ich čokoládovne, Dobroslavou Krajačičovou, ktorá robí hovorkyňu v nemocnici CINRE. Rozprávanie o klinike ju veľmi zaujalo. Vtedy jej Dobroslava povedala: „Dúfam, že našu pomoc nebudete potrebovať.“ Monika sa vtedy len usmiala a povedala: „Určite nie.“ Netušila, že o pol roka bude všetko ináč a pre aneurizmu sa ocitne na hranici života a smrti.

Prebudila ju obrovská bolesť

Prvých päť rokov sa venovala rozvoju a vzdelávaniu vo veľkej medzinárodnej firme. Potom sa prepracovala do vedúcej manažérskej profesie. Pred dvanástimi rokmi sa prebudila na obrovskú bolesť v pravej časti hlavy. Nebola to migréna. Vystreľovalo jej to do ucha, hornej časti čeluste, sánky, oka a koreňa nosa. Začali jej trpnúť pravá noha a ruka. Záchvaty, ktoré trvali dvadsiť dní, sa opakovali niekoľkokrát do roka. Ako-tak na ne zaberal

Nurofen rapid. Neurológ ju poslal na magnetickú rezonanciu bez kontrastnej látky. Výsledok: negatívny. Lekár jej oznámil, že keď je bolesť sporadická a neopakuje sa často, má si dať analgetikum. Tak fungovala na liekoch. Posledné tri roky ju záchvaty bolesti týrali stále častejšie a intenzívnejšie. Už ju neprepadali nadránom, ale aj počas dňa. Pri niektorých ležala na zemi a revala od bolesti. Kŕčovité bolesti jej zvierala oko, nadočnicový oblúk, čelust, prínosnú časť a ucho. Stomatológ uvažoval, že to môžu spôsobovať osmičky. Postupne jej vytrhali všetky zuby múdrosti.

Otorinolaryngológ zisťoval, či problém nespočíva v uchu alebo v nose. Napokon usúdil, že ide o neuralgiu trojklaného nervu. Tú však iní lekári vylúčili. Bola na návšteve u rodičov v Banskej Bystrici, keď nastali najkritickejšie dni. Od dvadsiateho šiesteho apríla ju úporné bolesti týrali denne. Lieky nezaberali. Prvého mája sa na naliehanie mamy vybrala na pohotovosť do Roose-

Monika s MUDr. Ivanom Vulevom.

FOTO: ARCHIV CINRE, M.B.

Na MR sa 11. mája potvrdilo, že na trojklanom nerve na pravej strane nie je nič, čo by vyvolávalo bolesť, avšak pribudla šokujúca diagnóza: v ľavej časti hlavy je za okom aneurizmu mozgovej tepny.

veltovej nemocnice. Zavolali na konzultáciu neurologičku. Aj tá vylúčila trojklaný nerv. Keby to bol trojklaný nerv, mala by spadnutú, necitlivú a strpnutú časť tváre. Lekárka jej predpísala proti bolesti Doretu. Poslala ju na magnetickú rezonanciu. Na MR sa 11. mája potvrdilo, že na trojklanom nerve na pravej strane nie je nič, čo by vyvolávalo bolesť, avšak pribudla šokujúca diagnóza: v ľavej časti hlavy je za okom aneurizmu mozgovej tepny. To bol pre ňu poriadny šok. Také niečo vôbec nečakala. Predpo-

kladala, že jej zase nič nezistia. Aj keď boli bolesti neznesiteľné, vyšetrenia boli negatívne. S pribúdajúcimi večermi sa prvýkrát bála o život. Mala tridsaťpäť rokov. Spomenula si na kamarátku, ktorá zomrela taká mladá. Kládla si otázku, prečo práve ja? Začala pátrať v rodinnej minulosti. Starí rodičia mali infarkty, starý otec z matkovej strany prekonal mozgovú porážku, spomenula si na otca, ktorý infarkt prežil.

Riaditeľ CINRE jej odpovedal za hodinu

Monika sa radila s viacerými lekármi. Nález poslala aj bratislavskej neurologičke doktorke Ivete Valachovičovej. Odpovedala jej, že to je prioritou, ktorú má riešiť. Odporučila jej CINRE. Na internete našla o tejto klinike skvelé referencie. Nabrala teda odvalu a napísala hovorkyňu mail, v ktorom opisala svoju anamnézu. Na jej prekvapenie, odpovedal jej za hodinu riaditeľ CINRE MUDr. Ivan Vulev. Zdôraznil, že je to v rizikovej oblasti a praskajú aj menšie aneurizmy. Odporučal jej podstúpiť digitálnu subtrakčnú angiografiu, aby sa diagnóza potvrdila a prípadne odhalili alebo vylúčili ďalšie aneurizmy. Ošetrenie pri type a lokalizácii aneurizmy ako u nej, je na tomto pracovisku veľmi bezpečné a s rizikom závažných komplikácií do jedného percenta, čo je menej ako riziko len sledovania

výdute a konzervatívneho postupu. Vulevove vyjadrenia boli racionálne, faktické a zároveň upokojujúce. Posledný májový deň nastúpila na hospitalizáciu na Oddelenie neurológie a neurochirurgie. Nikdy predtým neležala v nemocnici. Z lekárov a sestier vyžarovali istota a nádej. V CINRE jej nik nepovedal: „Čo s vami máme robiť? Keď vám zabere Flector, dajte si ten.“ alebo „Ste ešte mladá, nič vážne to nebude.“ - ako si to často vypočula pri niektorých predošlých vyšetreniach inde.

Diagnóza aneurizma sa potvrdila

Osem hodín po vyšetrení sa nemohla pohybovať. Ležala s bandážou na nohe. Často sa pri nej zastavila doktorka Ivana Zajíčková. Trpezlivo s ňou prebrala jej zdravotný stav. Doktor Samuel Hadvig jej detailne vysvetlil, ako bude prebiehať zákrok a na obrazovke ukázal jej aneurizmu, ktorá sa mohla zmeniť na časovanú bombu. Nakoniec to bolo len na nej, ako sa rozhodne. Monika súhlasila s operáciou. Na izbe ležala s pacientkou, ktorej tiež ošetrili aneurizmu. Uviedla ju do obrazu, čo ju čaká. Napriek tomu bola ráno polomŕtva strachom. Predstava nejakého stentu a množstva drobných špiráliek v mozgovej tepne ju desila. V hlave jej vírila myšlienka: Čo ak sa nezobudím a už neuvidím svojich

Invazívni rádiológovia v plnom nasadení.

FOTO: ARCHIV CINRE

Monikine záchvaty bolesti sú minulosťou.

FOTO: ARCHIV MB

„Už ani neviem, kto všetko konkrétne bol pri operačnom zákroku, ale všetkým tým ľuďom zo srdca ďakujem! Zaspávala som na sále pri tónoch ABBA, zobúdala som sa pri Bicycle Race od QUEEN. Táto hudba ma sprevádza celý život. A plakala som od radosti. Zvyšných 22 hodín som strávila na ARO. A napriek mnohým životným zvratom to bol najťažší i najkrajší deň môjho života. Úplne závislá od pomoci cudzích ľudí, vedľa mňa ležiace nehovoriace ženy, neustále zvuky prístrojov. A keď ste zrazu úplne sami, napojení na prístroje a vidíte možné dôsledky „mŕtvice“ okolo seba, zostane vám len pokora, odvaha a trpezlivosť. Pokora – prijať pomoc tých skvelých ľudí, ktorí vám venujú svoju energiu i čas. Odvaha prijať veci v živote také, aké sú. A trpezlivo nimi prechádzať.“

Monika Balajthyová

najbližších? Na sále z nej strach opadol. Všetci mali dobrú náladu. Keď sa prevdila, prevážali ju na ARO a povedali, že to dopadlo veľmi dobre.

Vedľa ležali ochrnuté pacientky. Počula, že po porážke priviezli aj mladého chlapca. Spočiatku jej pobyt na lôžku robil problémy. Zvykla mať plnú kontrolu nad sebou. Teraz z nej trčali hadičky infúzií. Bola zacievkovaná. Cítila sa bezmocne. Nemohla ísť na

toaletu. Cudzí ľudia ju umývali. Každú chvíľu jej merali tlak. Hrala hudbu. ARO bolo krásne ako z nejakého fantastického filmu. Vo štvrtok ju previezli na izbu. Mohla ísť na toaletu. Na šiesty deň ju pustili a odviezli domov.

Po dvoch týždňoch nastúpila do práce

Prvé týždne sa rýchlo zadýchala, točila sa jej hlava. Bola trochu ošapená. Pre lieky proti zrážan-

livosti sa jej prechodne robili aj modriny. Vyšetrenie, ktoré absolvovala 31. júla, dopadlo nad očakávanie. Cieva bola priechodná. Aneurizma nebola už vôbec viditeľná. Šiesty mesiac berie minimálne dávku Pregabalínu. Keď si spomenie na pacientky, ktoré hovorili, ako ich inde len sledovali a dlhé roky často v strachu konzervatívne liečili, vie, že tých šesť dní v CINRE bola veľká výhra. Dnes sa cíti, ako keby jej nič nebolo. Môže sa už pokojne vyspať a neníčia ju obavy, že ju zas prepadne záchvat bolesti. S obavami zmizli aj strezy. Občas si povzdychne, že keby jej pred dvanástimi rokmi urobili magnetickú rezonanciu s kontrastnou látkou, mohli by jej tú aneurizmu odhaliť možno už skôr.

Peter Valo

Spisovateľ, publicista

Použili nové implantovateľné zariadenia

MUDr. Ivan Vulev, PhD., MPH., FCISE

(nar. 1971 Šaľa)

Na jeseň roku 2017 spolu s tímom kolegov založil novú špecializovanú nemocnicu CINRE (Centrum intervenčnej neurorádiológie a endovaskulárnej liečby) v Bratislave. Odvtedy v nej pôsobí ako výkonný a medicínsky riaditeľ. Nemocnica sa špecializuje na miniinvazívnu liečbu kardiovaskulárnych a neurovaskulárnych ochorení a vykonáva v celej šírke portfólia liečbu ich akútnych príhod v nepretržitom 24/7 režime. Od svojho nástupu na pozíciu sekundárneho lekára po ukončení vysokoškolského štúdia v roku 1996 sa venuje novej subspecializácii v rádiológii - intervenčnej rádiológii. V roku 2007 sa stal primárom a neskôr založil prvé oddelenie a Klinikum diagnostickej a intervenčnej rádiológie na Slovensku. Zároveň pôsobil 10 rokov ako hlavný odborník MZ SR pre odbor rádiológia. Je spoluzakladateľom Slovenskej spoločnosti kardiovaskulárnej a intervenčnej rádiológie pri Slovenskej lekárskej spoločnosti (SKVIR SLS) a školení v Certifikovanej pracovnej činnosti v Intervenčnej rádiológii, na pôde Slovenskej zdravotníckej univerzity (SZU) v Bratislave. Prednáškami alebo priamymi prenosmi z operačných sál sa zúčastňuje najvýznamnejších svetových podujatí, organizovaných na poli intervenčnej rádiológie a endovaskulárnej liečby. Aktuálne raz ročne v nemocnici CINRE spoluorganizuje medzinárodné edukačné podujatie CINRE Kardio kongres, so živými prenosmi z operačných sál z nemocnice. V nemocnici sa už školili v endovaskulárnej a intervenčnej liečbe zahraniční špecialisti z 18 krajín celého sveta. Je autorom a spoluautorom množstva prednášok a publikácií v domácej a zahraničnej odbornej literatúre. Je tiež držiteľom rôznych ocenení, ako je Krištáľové krídlo, Zlatý Biatic alebo Top lekár.

z obehu moderným implantovateľným embolizačným zariadením, tzv. flowdiverterom. Ide o embolizačné zariadenie na báze stentu, ktoré sa zavedie do aneuryzmou zmenenej tepny

Doktora Vuleva som sa opýtal: Ako prebiehal zákrok?

Zákrok prebiehal v celkovej anestéze a samotné ošetrenie výdutě z toho trvalo asi hodinu. Výdutě bola spevnená a vyradená

z triesla alebo ruky a trvalo tam ostáva. Pri súčasnom riedení krvi, počas niekoľkých týždňov od zákroku, sa toto zariadenie vhojí do cievej steny, aneurizma postupne trombotizuje

sa zvráti sa, teda úplne zmizne. Flowdiverter nám tak umožňuje trvalé ošetrenie mozgových výdutí a časom návrat pacientov k plnohodnotnému fyzickému zaťaženiu, vrátane vrcholového športu. Flowdiverter používame už niekoľko rokov, postupne sa zdokonaľujú a umožňujú nám stále účinnejšie a bezpečnejšie uzatvárať mozgové aneurizmy. Tento typ flowdivertera, ktorý sme implantovali Monike, bol prvýkrát použitý na území Čiech a Slovenska práve v nemocnici CINRE.

Ako hodnotíte rekonvalescenciu pacientky?

Veľmi dobre znášala operáciu aj následné obdobie fyzického šetrenia a nevyhnutného riedenia krvi liekmi, trvalo to asi mesiac.

Bolo by lepšie, keby sa aneurizma diagnostikovala skôr?

Tak otázka nestojí. Množstvo pacientov nemá to šťastie a výdutě

sa zistí, až keď praskne, prípadne je inak výrazne symptomatická, a vtedy už ide naozaj o život, kde pacient musí mať aj veľkú dávku šťastia, aby to prežil. Aj napriek nášmu úsiliu. Každý, komu sa zistí náhodne alebo v štádiu miernych príznakov, má vlastne kúsok šťastia, ktorý nám umožní výdutě, pokiaľ je to indikované, správne preventívne ošetriť a zabrániť tak vzniku komplikácií, ktoré majú neraz fatálny koniec.

Nakoľko v CINRE pokročila technika pri miniinvazívnej intervenčnej neurorádiológii?

Máme najmodernejšie vybavenie pre tieto operácie, ale aj mimoriadny medzinárodný tím odborníkov, nielen v neuroprograme, ale aj v kardio a angio. Špičkové personálne a prístrojové vybavenie nemocnice je rozhodujúce pre poskytovanie takejto supermodernej liečby, ktorá je takpovediac na pulze dňa.

MUDr. Ivana Zajíčková (nar. 1984 Nové Zámky)

Študovala na LF UK Bratislava 2002–2008. Po skončení štúdia pracovala od 2008 do 2009 na Internej klinike v Nových Zámkoch. Od 2009 do 2018 pracovala vo Fakultnej nemocnici v Trnave na neurologickom oddelení. Z neurologie atestovala v apríli 2014. Počas neurologickej praxe v Trnave pôsobila v Centre pre sklerózu multiplex a zúčastnila sa na odborných stážach, napr. v Drážďanoch, Mníchove, niekoľkých medzinárodných kongresov venovaných ochoreniu SM. Okrem toho absolvovala USG kurz na vyšetrenie prírodných mozgových ciev v Jihlave, ako aj na Tcd vyšetrenie v chorvátskom Zadare. Zúčastnila sa letnej školy stroku v Glasgowe. Je autorkou, ako aj spoluautorkou niekoľkých článkov a prednášok.

V akom stave ste prijali pacientku?

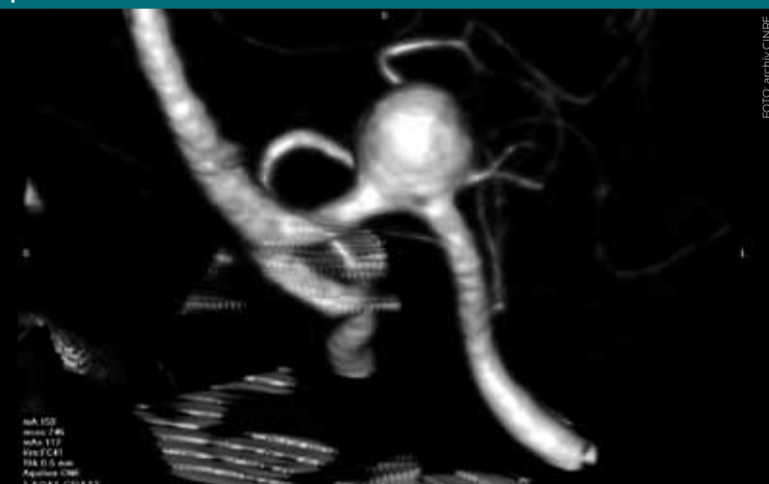
Našťastie išlo o náhodný nález aneurizmy, ktorá sa zatiaľ klinicky neprejavila na objektívnom neurologickom obraze pacientky.

V čom bola záhada trojklaného nervu pacientky?

Pri neuralgii trigeminu sa nemusí vždy jednoznačne

zistiť patologický nález na magnetickej rezonancii, tak ako aj u našej pacientky. Recidivujúce typické bolesti v oblasti n.trigeminus, nereagujúce na bežné analgetiká, svedčia, napriek viacročným diagnostickým pochybnostiam, o diagnóze neuralgie, čo dokazuje aj zlepšenie stavu po nastavení na špecifickú liečbu.

Mozgová (intrakraniálna) aneurizma v 3D CTA rekonštrukčných obrazoch pred ošetrením.

Mozgová (intrakraniálna) aneurizma v 3D CTA rekonštrukčných obrazoch je 3 mesiace po ošetrení už neprítomná.

Mozgová aneurizma v invazívnom angiografickom obraze bezprostredne po implantácii flowdivertera, s navodením presmerovania toku z výdutě, postupnou trombotizáciou a zvrášťovaním výdutě, ktoré vedie k trvalému vyradeniu aneurizmu z obehu.

